

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“) predkladá skupina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Milan Krajniak, Boris Kollár, Adriana Pčolinská, Peter Pčolinský.

Cieľom predkladaného návrhu zákona je skrátiť dĺžku praxe advokátskeho koncipienta z piatich na tri roky.

Súčasne platná päťročná prax advokátskeho koncipienta sa javí ako neopodstatnene dlhá, až diskriminačná, oproti iným významným právnickým profesiám (napr. u sudcov a prokurátorov je len trojročná prax podmienkou pripustenia k justičnej skúške, pričom sudcom a prokurátorom je zverená právomoc rozhodovať o právach fyzických a právnických osôb). De facto znemožňuje vykonávanie koncipientskej praxe absolventom právnických fakúlt pochádzajúcich z nízkopríjmových rodín, ktoré si nemôžu dovoliť financovať odbornú prax svojich detí po dobu zodpovedajúcu dĺžke ďalšieho plnohodnotného univerzitného štúdia. Navyše sa päťročná prax môže javiť aj ako neopodstatnená prekážka v prístupe k výkonu slobodného povolania pre ženy, ktoré práve v najcitlivejšom období – teda po ukončení štúdia na vysokej škole - chcú tiež plniť životnú úlohu matky a musia sa tak často na úkor prerušenia praxe advokátskeho koncipienta rozhodovať v prospech rodiny.

Každým rokom účinnosti tohto zákona uniká do zahraničia alebo iných profesijných odborov množstvo nádejných študentov a absolventov práva. Spomenutý fakt okrem iného demonštruje skutočnosť, že od roku 2011 klesol počet uchádzačov o štúdium na slovenských právnických fakultách o alarmujúcich 60%. So znižujúcim sa záujmom o štúdium práva však nekorešponduje počet advokátov a koncipientov, ktorý je stále konštantný. Možnosti advokátov zamestnať nových kvalitných koncipientov sú preto výrazne obmedzené. S nedostatkom kvalitných koncipientov už zápasia mnohé advokátske kancelárie. Tieto deformácie dlhodobo znížia kvalitu celého advokátskeho stavu a tým v konečnom dôsledku poškodia tých, ktorí právnu pomoc potrebujú najviac, klientov. Toto nežiaduce obmedzenie hospodárskej súťaže bolo konštatované aj Protimonopolným úradom Slovenskej republiky.

Znovuzavedenie trojročnej praxe zásadne zvýši záujem o advokáciu zo strany právnikov pochádzajúcich zo všetkých spoločenských vrstiev obyvateľstva. Mladí ľudia z nízkopríjmových rodín budú schopnejší prekonať trojročné obdobie, v ktorom sú za svoju prácu častokrát odmeňovaní minimálnou mzdou, prípadne mzdou výrazne nižšou ako je bežné v porovnateľných odvetviach. Dôsledkom tejto zmeny bude obmedzenie inštitucionalizovaného uzatvárania sa advokátskeho stavu.

Dôležitým pozitívom nami navrhovanej zmeny bude tiež zníženie odlivu ambicióznejšej časti potenciálnych advokátov do zahraničia, a to hlavne do Českej republiky, kde majú v súčasnosti omnoho priaznivejšie podmienky pre výkon tohto povolania. Takzvaný „odliv mozgov“ získal na intenzite práve predĺžením praxe v roku 2013. Zotrvanie týchto právnikov na domácom trhu by viedlo k zvýšeniu kvality koncipientov, advokátov a v konečnom dôsledku aj klientom poskytovaných služieb. Zdravé konkurenčné prostredie v tejto oblasti považujeme za nevyhnutnú podmienku pre budovanie právneho štátu na Slovensku.

Skrátenie praxe nebude mať negatívny dopad na kvalitu nových advokátov, keďže bez ohľadu na dĺžku koncipientskej praxe koncipienti musia absolvovať trojkolové advokátske skúšky, na ktoré sa obyčajne pripravujú niekoľko mesiacov. Ich náročnosť zodpovedá vysokým očakávaniam Slovenskej advokátskej komore, ktorá je dostatočne kompetentná na to, aby náročnosť a obsah týchto skúšok nastavila na zodpovedajúcu úroveň. Úspešné zloženie všetkých troch kôl skúšok pozostávajúcich zo širokej palety právnych oblastí preto garantuje dostatočnú záruku kvality nových advokátov.

Navrhovaná dĺžka praxe korešponduje aj s celoeurópskym štandardom, kde až 24 z 28 členských štátov Európskej únie má prax kratšiu ako päť rokov. V mnohých krajinách, vrátane Veľkej Británie táto prax dokonca nepresahuje dva roky a na jej ukončenie častokrát nie sú potrebné žiadne záverečné skúšky. Neštandardne dlhé trvanie praxe v Slovenskej republike je v európskom priestore skôr raritou, čím znevýhodňuje slovenských koncipientov oproti ich kolegom v zahraničí.

Predkladaný návrh zákona nemá vplyv na rozpočet verejnej správy. Návrh zákona nemá vplyv na podnikateľské prostredie, nemá sociálne vplyvy, nemá vplyv na životné prostredie, a nemá ani vplyv na informatizáciu spoločnosti.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom Európskej únie.

B. Osobitná časť

K Čl. I

K bodu 1

Zmenou príslušného ustanovenia sa navrhuje skrátiť prax advokátskeho koncipienta z piatich na tri roky.

K bodu 2

Prechodné ustanovenia upravujú vzťahy súvisiace s praxou advokátskeho koncipienta a jej výkonom, ktorých sa dotýkajú navrhované zmeny.

K Čl. II

Navrhuje sa účinnosť predkladaného zákona od 1. januára 2019.